

09.09.2021 r.

Status rolnika jako przedsiębiorcy. Czy sąd gospodarczy jest właściwy do rozpoznania sprawy przeciwko rolnikowi?

adw. Izabella Katzor

W sporach sądowych z powództwa podmiotów prowadzących działalność gospodarczą przeciwko rolnikom, bardzo częstym zarzutem składanym przez pozwanych, jest to, że sprawy te nie należą do katalogu spraw gospodarczych. Koronnym argumentem na poparcie tego zarzutu jest stwierdzenie, że pozwany rolnik nie może zostać potraktowany jako przedsiębiorca, ponieważ wprawdzie prowadzi gospodarstwo rolne, jednak nie prowadzi działalności gospodarczej.

Art. 458² § 1 pkt 1 k.p.c., dodany ustawą z 4.07.2019 r. która weszła w życie 7.11.2019 r. stanowi, że **sprawami gospodarczymi są m.in. sprawy ze stosunków cywilnych między przedsiębiorcami w zakresie prowadzonej przez nich działalności gospodarczej.**

Zgodnie z treścią art. 10a ustawy Prawo o ustroju sądów powszechnych z dnia 27 lipca 2001 r. dodanego ustawą z 4.07.2019 r., która weszła w życie 7.11.2019 r., **sądy gospodarcze rozpoznają sprawy gospodarcze oraz inne sprawy z zakresu prawa gospodarczego i cywilnego** należące do ich właściwości z mocy przepisów odrębnych, zaś sądami gospodarczymi są powołane do tego wydziały sądów powszechnych.

To jak to właściwie jest? Czy sąd gospodarczy jest właściwy do rozpoznania sprawy przeciwko rolnikowi? Czy rolnik jest przedsiębiorcą?

Wyrokiem z dnia 17 lutego 2021 roku, sygn. akt I NSNc 152/20, wydanym przy okazji rozpatrywania skargi nadzwyczajnej Prokuratora Generalnego, przedmiotem której było m.in. rozstrzygnięcie czy rolnik, który zakupił ciągnik rolniczy mógł następnie korzystać z rękojmi na takich samych zasadach jak konsument, Sąd Najwyższy po raz kolejny pochylił się nad zagadnieniem statusu rolnika jako przedsiębiorcy.

Słusznie podkreśla się, że w ustawodawstwie funkcjonują dwa różne pojęcia działalności gospodarczej – tj. w sensie publicznoprawnym i w sensie prywatnoprawnym. W konsekwencji może to prowadzić do rozbieżności w ustaleniu, czy rolnika należy traktować jako przedsiębiorcę, czy też jako konsumenta.

Art. 6 ustawy prawo przedsiębiorców z 6.03.2018 r. wskazuje wprost, że przepisów tej ustawy nie stosuje się m.in. do działalności wytwórczej w rolnictwie w zakresie upraw rolnych oraz chowu i hodowli zwierząt, ogrodnictwa, warzywnictwa, leśnictwa i rybactwa śródlądowego. Tym samym ustawodawca wskazał tu wprost, że działalność rolnicza nie stanowi działalności gospodarczej.

We wspomnianym powyżej wyroku (sygn. akt I NSNc 152/20) Sąd Najwyższy podkreślił jednak, iż wyłączenie działalności wytwórczej w rolnictwie z zakresu pojęcia działalności gospodarczej, pozostaje uzasadnione jedynie w świetle przepisów prawa publicznego, do którego mają zastosowanie dalsze przepisy ustawy prawo przedsiębiorców. Na gruncie zaś przepisów cywilnoprawnych rolnik powinien być traktowany jako przedsiębiorca, chyba że wyjątkowo prowadzi gospodarstwo rolne wyłącznie w celu samozaopatrzenia, tj. na własne potrzeby .

Powyższe stanowisko było już podnoszone przez Sąd Najwyższy w Uchwale z dnia 26 lutego 2015 roku, sygn. akt III CZP 108/14. Wówczas też Sąd Najwyższy wskazał, że *odpowiedzi na pytanie, czy rolnik jest przedsiębiorcą, a więc czy spełnia przesłankę podmiotową sprawy gospodarczej, będącej de lege lata wyodrębnioną kategorią sprawy cywilnej, należy poszukiwać w obszarze prawa prywatnego, a więc w art. 431 k.c., z którego wynika, że przedsiębiorcą jest m.in. osoba fizyczna, prowadząca we własnym imieniu działalność gospodarczą lub zawodową. Przesłanki działalności gospodarczej zostały już w judykaturze i piśmiennictwie jednoznacznie określone; przyjmuje się, że charakteryzuje ją cel zawodowy i zarobkowy, działanie we własnym imieniu, ciągłość tego działania oraz uczestnictwo w obrocie gospodarczym. Cechy tej działalności może mieć oczywiście także działalność w dziedzinie rolnictwa i jeżeli je spełnia, jest działalnością gospodarczą, o której mowa w wymienionym przepisie .*

W Uchwale Sądu Najwyższego z dnia 26 lutego 2015 r., podkreślono także, że *wyłączenie przewidziane w art. 3 ustawy z 02.07.2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (obecnie w adekwatnym art. 6 ustawy prawo przedsiębiorców), nie odbiera działalności rolniczej cech działalności gospodarczej; działalność ta pozostaje działalnością gospodarczą, a jedynie nie stosuje się do niej dalszych unormowań ustawy.*

Na gruncie powyższych ustaleń, przy ocenie tego, czy sprawa z powództwa przedsiębiorcy przeciwko rolnikowi, kwalifikuje się do rozpoznania jako sprawa gospodarcza, stwierdzić należy, że jeżeli tylko przedmiot roszczenia, pozostaje w związku z prowadzoną przez rolnika działalnością gospodarczą, to mimo, że rolnik nie podlega wpisowi do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej (CEiDG), to w rozumieniu prawa cywilnego, należy go traktować jako przedsiębiorcę. W takim stanie faktycznym sądem właściwym do rozpoznania sprawy przeciwko rolnikowi będzie sąd gospodarczy.

Na marginesie wymaga jednak zaznaczyć, iż w przypadku gdy pozwany rolnik za zobowiązania odpowiadać będzie solidarnie np. z małżonką/kim, która/y nie posiada statusu rolnika, to cała sprawa nie będzie już traktowana jako gospodarcza i wtedy, sądem właściwym do rozpoznania sprawy będzie sąd cywilny.

